

УДК 378.637.016

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ТЕХНОЛОГІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

А. В. Козир

У статті викладені інноваційні аспекти технологізації процесу формування професійної майстерності студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів. Виокремлено значення широкого введення тестування та модульно-рейтингового оцінювання знань студентів. Окреслена інтенсифікація і визначені перспективи розвитку професіографічного моніторингу якості мистецької освіти, що пов'язані з реформуванням освітньої статистики, нагромадженням організаційного досвіду моніторингу тощо. Визначена ефективність інтерактивної технології як однієї з основних у процесі формування професійної майстерності майбутнього вчителя музики. Адже інтерактивність у навчанні доцільно розглядати як здатність до діалогової взаємодії.

***Ключові слова:** інноваційність, технологізація, формування професійної майстерності, майбутній вчитель музики, рейтингове оцінювання, професіографічний моніторинг, інтерактивні технології.*

Постановка наукової проблеми та її значення. На сучасному етапі розвитку суспільства запровадження в життя інноваційних пріоритетів значною мірою забезпечує технологічний підхід, який відкриває нові можливості для концептуального та проектувального розгляду різних аспектів освітнянської дійсності. Технологічний підхід дозволяє з більшою достовірністю проектувати та управляти педагогічними процесами; аналізувати та систематизувати на науковій основі наявний практичний досвід і його використання; комплексно вирішувати освітні та соціально-виховні проблеми; забезпечувати сприятливі умови для розвитку особистості; оптимально використовувати найбільш ефективні технології для вирішення педагогічних проблем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми. Впровадження у практику мистецької освіти модульно-рейтингової системи організації навчального процесу

передбачає широке введення тестування та рейтингового оцінювання знань студентів. Питання широкого використання модульно-рейтингового навчання на основі моніторингового відстеження висвітлено у працях таких учених, як: А.Алексюк, І.Бабін, А.Бойко, Н.Мойсеюк, Л.Одерий, О.Островерх, І.Прокопенко, С.Силіна, В.Сластьонін та ін. Перевагами модульно-рейтингової системи є те, що в її основі лежить персоналізована творча навчально-пізнавальна діяльність, котра сприяє систематичній та продуктивній роботі студентів. Основним орієнтиром цієї діяльності є формування таких рис особистості студента як самостійність, активність, творчість, яке відбувається у процесі педагогічної взаємодії, де студент стає реальним учасником цієї дії.

Метою статті є розкриття значення інноваційних тенденцій технологізації процесу формування професійної майстерності студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів. З цією метою доцільно виокремити значення широкого введення тестування та модульно-рейтингового оцінювання знань студентів.

Інтенсифікація і визначення перспективного розвитку професіографічного моніторингу якості мистецької освіти пов'язано з реформуванням освітньої статистики, нагромадженням організаційного досвіду моніторингу тощо. Також актуальним є визначення ефективності інтерактивної технології мистецького навчання як однієї з основних у процесі формування професійної майстерності майбутнього вчителя музики. У зв'язку з цим інтерактивність у навчанні доцільно розглядати як здатність до діалогової взаємодії.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів. Засобами професіографічного моніторингу об'єктивно та валідно вимірюється якісний рівень підготовки бакалаврів та магістрів до виконання майбутньої продуктивної діяльності. У зв'язку з цим доцільно зазначити, що перспективи розвитку професіографічного моніторингу якості мистецької освіти пов'язані з реформуванням освітньої статистики, нагромадженням організаційного досвіду моніторингу, інтенсифікацією наукових досліджень у цій галузі освіти. Запропонована система має можливість еволюціонувати від моніторингу стану й розвитку вищої школи на первісному етапі до широкомасштабного моніторингу освітньої системи в цілому. Дослідження перспектив розвитку професіографічного моніторингу дозволяє зафіксувати, що моніторинг вищої школи в пропонованому

вигляді – це аж ніяк не кінцевий пункт розвитку системи. Це скоріше якийсь «плацдарм», що дозволяє надалі перейти до формування цілісної структури освітнього моніторингу в Україні. У процесі освоєння цього «плацдарму» інститути мистецтв педагогічних університетів придбають досвід, самостійність, розширяють науковий світогляд, що дозволить формувати на їхній базі центрів моніторингу за всіма рівнями освіти та всіх видів освітнього моніторингу.

У цілому, професіографічний моніторинг забезпечує: тривалість спостережень; відстеження процесу інтеграції знань; порівнянність з еталонами, нормативами, стандартами; прогнозування уведення нових технологічних підходів [3, с. 17].

Проведені дослідження дозволили зробити висновок, що ефективне використання модульно-рейтингової та моніторингової системи дозволяє: проаналізувати стан якості мистецької освіти; створити модель моніторингового управління мистецькою освітою на науковій основі; виявити провідні тенденції розвитку якісної мистецької освіти в Україні; прогнозувати позитивні тенденції зростання якісних показників; визначити пріоритетні напрями подальшого розвитку освітньої сфери в Україні.

Розуміння структури освітнього процесу має важливе практичне значення, тому що допомагає зрозуміти викладачу значимість власних функцій у педагогічній діяльності: або це тільки здійснення *інноваційних технологій* навчання, або втілення єдності й цілісності технологій виховання, навчання, розвитку. Взаємодіючи з навколишнім світом, що як складна система складається із взаємопроникаючих елементів «біо-соціо-дух», суб'єкт освіти одночасно бере участь в існуючих компонентах діяльності: предметної (праця), комунікативної (спілкування), розумової (теоретичної). Їхнє гармонічне сполучення в навчальній діяльності забезпечує якісне виконання професійних функцій. Поняття «педагогічні технології» або «технології педагогічного процесу» можуть бути визначені як науково обґрунтовані системи діяльності, які використані особистістю з метою оптимізації процесу. Технологія є науково й практично обґрунтованою системою діяльності, що застосовується особистістю з метою перетворення оточуючого середовища, вироблення матеріальних чи духовних цінностей [2, с. 26]. Майстер оформлює, перетворює навчальний матеріал, не тільки виходячи з педагогічної технології, але й використовуючи її творчо. Тому інноваційним навчання може бути тільки тоді, коли воно застосовано мистецьки, майстерно.

Педагогічні технології включають наступний понятійний ряд: суб'єкти освітньої діяльності, їхня зміна в освітньому процесі, педагогічний процес, технології педагогічного процесу. Застосування технологічного підходу дозволяє відкрити нові можливості для концептуального та проектувального опанування різноманітних сфер педагогічної й соціальної дійсності. Специфічність педагогічних технологій визначається їх інноваційною спрямованістю. За структурою педагогічна технологія складається з трьох взаємопов'язаних компонентів: наукового (технологія є науково розробленим вирішенням визначеної проблеми на основі досягнень педагогічної теорії та передової практики), формалізовано-описового, дескриптивного (технологія є моделлю, вербальним, текстовим, схемним описом мети, змісту, методів та засобів, алгоритмів дій, які застосовуються для досягнення запланованих результатів) та процесуально-діяльнісного (технологія виступає як процес здійснення діяльності об'єктів і суб'єктів, їх цілепокладання, планування, організації, реалізації мети та аналізу результатів) [3, с. 111]. Технології включають загальні уявлення про процес, у якому перетвориться навчальний «матеріал», та сприяють проектуванню і реалізації творчої взаємодії суб'єктів навчання (викладач, студент).

Окреслюючи педагогічну технологію як сукупність психолого-педагогічних установок, які визначають спеціальний набір та компонування форм, методів, способів та прийомів навчання, виховних засобів, доцільно зазначити, що вона характеризується як: «детальне структурування та опис послідовності обґрунтованих методів здійснення освітнього процесу, котра уможливорює одержання бажаного прогнозованого результату» та, за висловом Б.Ліхачова, є інструментарієм педагогічного процесу. Отже, педагогічна технологія – науково обґрунтована система операцій і послідовність її втілення на практиці, що забезпечує ефективний педагогічний вплив [2, с. 29].

На основі широкого аналізу різноманітних методів, форм навчання, розроблених і випробуваних світовою педагогічною практикою, нами були відібрані такі інноваційні технології, сукупність яких складає певну дидактичну систему, яка дозволяє досить успішно формувати професійну майстерність майбутніх учителів музики (інтерактивна, експериментальна та технологія самостійного навчання).

Інтерактивна технологія є однією з основних у процесі формування професійної майстерності майбутнього вчителя музики.

Адже інтерактивність у навчанні доцільно розглядати як здатність до діалогової взаємодії. Інтерактивна технологія базується на застосуванні таких методів та прийомів, де вчитель поступається місцем активності учням. Діалогова взаємодія, яка виникає на інтерактивній основі полягає у створенні умов для ініціативи, осмислення та рефлексії учасників спілкування. Інтерактивна технологія припускає ефективне використання різновидів дискусій та інтерв'ювання, у процесі яких студенти вчать критично мислити, розв'язувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, приймати продумані рішення активно спілкуючись з навчальним колективом.

Великого значення набуває оволодіння майбутнім учителем музики інтерактивною технологією у процесі практикуму роботи з навчальним хором. Адже у процесі цієї роботи йому необхідно не тільки ефективно розуміти хоровий твір, але й знайти правильні прийоми впливу на навчальний колектив, уміння застосувати відповідні знання, вміння та навички у різноманітних педагогічних ситуаціях.

До найбільш поширених методів інтерактивної технології доцільно віднести: круглі столи, кейс-метод, інтерв'ювання, дискусії, метод проектів, мозковий штурм, навчання в малих групах, дебати, портфоліо та ін. Так кейс-метод є складною системою, в яку інтегровані інші методи пізнання: моделювання, системний аналіз, проблемний метод, експеримент, ігрові методи. Він є практичним методом організації навчального процесу, методом дискусій з точки зору стимулювання і мотивації навчального процесу, а також методом лабораторно-практичного контролю і самоконтролю.

В основі методу проектів лежить розвиток пізнавальних навичок студентів, їх уміння самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі тощо. Метод проектів завжди орієнтований на самостійну діяльність майбутніх учителів – індивідуальну, парну або групову, яку вони виконують протягом певного відрізка часу. Метод портфоліо (з італійської – портфель), спосіб збору навчальної інформації та аналізу її результатів. Він є методом модернізації освіти, тому що портфоліо – це сукупність збирання інформації.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Необхідно зазначити, що інтенсифікація і перспективний розвиток професіографічного моніторингу якості мистецької освіти щільно пов'язаний з реформуванням освітньої системи, нагромадженням досвіду професіографічного моніторингу, визначенням ефективності

інтерактивної технології мистецького навчання студентів. Адже специфіка активного використання інтерактивних технологій полягає в тому, що вони дозволяють не лише краще засвоювати навчальний матеріал, а й творчо його переробляти. Інтерактивні технології дають рекомендації з проектування й реалізації спеціально організованих процесів, їх детальний опис і прогнозування отриманих результатів [4, с. 135].

Література

1. Зязюн І.А. Освітня парадигма – тип культурно-історичного мислення і творчої дії суб'єктів освіти / І.А. Зязюн // Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень і перспективи: зб. наук. праць / за ред. І.А.Зязюна, Н.Г.Ничкало. – К., 2003. – С. 15-29.
2. Лихачёв Б.Т. Педагогика: курс лекцій /Борис Тимофеевич Лихачёв. – М.: Прометей Юрайт, 1998. – 462 с.
3. Селевко Г.К. Энциклопедия образовательных технологий: в 2-х т. /Герман Константинович Селевко. – М.: НИИ школьных технологий, 2006. – Т 1. – 816 с. (Серия «Энциклопедия образовательных технологий»).
4. Senge P. The Fifth Discipline. / Senge P. – New York, Doubleday. – 1990. – P. 95-146.

ИННОВАЦИОННЫЕ АСПЕКТЫ ТЕХНОЛОГИЗАЦИИ ПРОЦЕССА ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО МАСТЕРСТВА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МУЗЫКИ

А. В. Козырь

В статье изложены инновационные аспекты технологизации процесса формирования профессионального мастерства студентов факультетов искусств педагогических университетов. Выделено значение широкого введения тестирования и модульно-рейтинговой оценки знаний студентов. Обозначены значение интенсификации и перспективы развития профессиографического мониторинга качества художественного образования, что тесно связано с реформированием образовательной статистики, накоплением организационного опыта мониторинга и тому подобное. Определена эффективность интерактивной технологии как одной из основных в процессе формирования профессионального мастерства будущего учителя музыки. Ведь интерактивность в обучении целесообразно рассматривать как способность к диалоговому взаимодействию.

Ключевые слова: *инновационность, технологизация, формирование профессионального мастерства, будущий учитель музыки, рейтинговое оценивание, профессиографический мониторинг, интерактивные технологии.*

**INNOVATIVE ASPECTS OF TECHNOLOGIZATION OF THE
PROCESS OF FUTURE MUSIC TEACHERS' PROFESSIONAL
SKILLS FORMATION****A. V. Kozyr**

The paper is devoted to the investigation of the innovative aspects of technologization of the process of formation of professional skills of the Arts Departments students of Pedagogical Universities. The author emphasizes the importance of broad introduction of testing and module-rating evaluation of students' knowledge; he defines the importance of intensification and development prospects of professionographic monitoring of arts education quality that is closely related to the reforms of educational statistics and organizational experience monitoring accumulation, etc. The author defines the efficiency of interactive technology as a key to the formation of professional skills of the future music teacher and attracts attention to the fact that interactivity in education should to be examined as a dialogue interaction capacity.

Keywords: *Innovation, technologization, formation of professional skills, future music teacher, rating evaluation, professionographic monitoring, interactive technologies.*

Козир Алла Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (м. Київ, Україна). E-mail: kozyr7@ukr.net

Kozyr Alla Volodymyrivna - Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Chair of Theory and Methodology of Music Education, Choral Singing and Conducting of the Department of Arts of National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine). E-mail: kozyr7@ukr.net